

FUNȚIILE SPAȚIILOR VERZI ÎN LOCALITĂȚILE URBANE

Maria MARINESCU¹

Urbanismul și amenajarea teritoriului fac parte dintre activitățile care contribuie la asigurarea condițiilor necesare creșterii calității vieții. În ansamblul acestor condiții, spațiile verzi ocupă un loc deosebit de important. Urbanismul privește nu numai amplasarea zonelor de locuit, comerciale, de învățământ, cultură, sănătate, industriale, dar și repartiția, proiectarea și amenajarea spațiilor în intravilan și în zona preorășănească. Armonizând peisajele artificiale cu cele naturale, spațiile verzi exercită o puternică influență binefăcătoare asupra stării de sănătate a oamenilor.

1. Funcția sanitară-igienică

Existența spațiilor verzi influențează pozitiv microclimatul urban, contribuind la: reducerea temperaturii aerului și creșterea umidității relative a acestuia; scăderea intensității luminii directe sau reflectate; stimularea schimburilor de aer și implicit, oxigenarea și purificarea aerului. În acest mod spațiile verzi exercită o acțiune directă igienico-sanitară asupra organismului uman.

Este cunoscut faptul că dezvoltarea industrializării este însoțită de consumul tot mai mare de oxigen și de altearea climatului ca urmare a creșterii concentrației de CO₂.

Funcționând ca ”plămâni ai orașelor”, spațiile verzi primesc și curăță de praf, de alte particule și gaze dăunătoare aerul orașelor. Plantele lemnoase și erbacee captează în medie vara până la 50% din praful atmosferic, iar iarna până la 37%. Spălarea vegetației de către ploii sau prin lucrările de întreținere, reînnoiește capacitatea de reținere a particulelor poluante din atmosferă. Este de asemenea remarcabilă capacitatea de epurare microbiană a aerului către vegetație. Substanțele volatile cum ar fi fitoncidele emantate de arbori contribuie la distrugerea unor ciuperci și bacterii generatoare de boli. De pildă, fitoncidele emise de stejar distrug bacilul dizenteriei. S-a constatat că acțiune bactericidă mai pronunțată o au rășinoasele.

Este necesar ca la amenajarea spațiilor verzi din stațiunile balneoclimaterice să se țină de acțiunea fitoncică specifică vegetației lemnoase de a genera ioni negativi care influențează pozitiv starea de sănătate. Dintre numeroasele specii lemnoase generatoare de ioni negativi

¹ Gruoul Școlar Agricol Mărăcineni.

menționăm liliacul, mesteacănul, plopul, salcia, salcâmul, scorușul, stejarul roșu, precum și majoritatea rășinoaselor cum ar fi: cetina de negi, molidul, pinul, tuia.

Funcția sanitară-igienică a spațiilor verzi se manifestă și prin reducerea nivelului de poluare fonică a atmosferei. Zgomotele produse atât de mijloacele de transport cât și de unele întreprinderi industriale ale orașelor pot atinge uneori valori de intensitate și frecvență dăunătoare organismului uman. În general în orașele moderne intensitatea maximă a zgomotului atinge 80-97dB, față de 50-65dB înregistrați în așezările rurale. Coroanele arborilor și arbuștilor având o rezistență acustică mare comparativ cu aerul, absorb aproximativ 26% din energia sonoră, favorizând astfel starea de sănătate și de confort urban.

Spațiile verzi acționează pozitiv asupra stării generale a organismului și asupra psihicului prin funcția lor estetică.

Astfel coroanele sub formă columnară sau conică simulează emoțiile stenică, voința, elenul, puterea de concentrare psihică, fermitatea. Coroanele de formă sferică, contribuie la menținerea unei stări psihice normale, având un puternic efect recreativ. Forma umbrelată a coroanei are un efect calmant, provocând sentimentul de a fi ocrotit, apărat.

În privința culorilor este unanim recunoscut efectul pozitiv de durată al culorii verzi asupra echilibrului psihic. Culoarea verde, cea mai odihnitoare dintre culori, contribuie în măsură însemnată la creșterea capacității de muncă. Galbenul și portocaliul sunt culori calde care înviorază peisajul, favorizează buna dispoziție, optimismul, altruismul. Nuanțele de roșu contribuie la înviorarea și stimularea emoțiilor stenică. Culorile pastelate, în general, creează buna dispoziție, în timp ce tentele de culoare mai închisă predispun la calm, liniște interioară, pasivitate.

2. Funcția recreativă

Una dintre trăsăturile distinctive ale urbanismului contemporan constă în predilecția pentru vecinătatea cu spațiile înverzite. Însă orașul nu poate reprezenta numai acumularea de locuințe și activități umane. Condițiile create în oraș trebuie să facă viața nu numai posibilă dar și agreabilă. Ori analiza obiectivă a influnțelor ale spațiilor verzi asupra stării de confort urban arată că ele joacă un rol fundamental și de neînlocuit în menținerea echilibrului fizic și psihic, înviorarea și recreerea omului, mai ales a copilului și tânărului. Cu cât mediul ambiant respectă mai mult legile și exigențele naturii, cu atât mai mult omul se înseninează, își descreștește fruntea; dimpotrivă pe măsură ce mediul se îndepărtează de natură sau îi contravine, omul se îndispune.

Prin urmare și datorită funcției lor recreative, spațiile verzi nu trebuie considerate ca un accesoriu sau ca un simplu element de decor, ci ca o dotare social-urbană la fel de importantă ca toate celelalte.

Spațiile verzi constituie un mediu deosebit de favorabil pentru practicarea a numeroase forme de recreere: repaus sau plimbări ușoare, diverse activități sportive și artistice. Nu există persoană care să nu simtă și să nu-și poată satisface dorința de destindere, distracție, repaus. Chiar numai traversarea unui parc sau grădini provoacă o stare de relaxare, de reconfortare, fapt care nu are loc la trecerea printr-un peisaj urban în care predomină construcțiile.

Civilizația actuală este supusă stresului, de aceea are nevoie de recreere. Dacă în activitate omul își epuizează rezervele de energie vitală, atunci el are nevoie de timp și facilități pentru refacerea acestor rezerve. Spațiile verzi oferă o destindere fizică (relexare și solitudine, plimbări, jocuri pentru copii și tineret, sporturi, înot), detindere social-culturală (întâlniri cu prietenii, colegii, vizionări de spectacole în aer liber, citit la biblioteci în aer liber, studierea florei și faunei din parc, vizitarea de expoziții, muzee, acvarii). Spațiile verzi oferă astfel omului mijlocul de odihnă și încântare cel mai apreciat.

3. Funcția estetică-peisagistică

Spațiile verzi intravilane dau viață și expresivitate artistică peisajelor arhitecturale ale orașelor. Într-adevăr aspectul unei localități urbane poate provoca încântare, indiferență sau supărare.

Clădirile statice, cu forme geometrice rigide reprezintă o lume deosebită în comparație cu arborii vii. Într-un arbore viața se exprimă cu forță dar și cu măsură: o înmugurire înfinită și totuși limitată, ramuri ce pot supraviețui zeci și sute de ani, dar ocupând un anumit volum; nu există doi arbori identici așa cum același arbore nu mai este mâine așa cum a fost azi.

Contururile libere și policromia vegetației din spațiile verzi, plantațiile de-a lungul străzilor, de pe pereții unor clădiri sau din balcoane, constituie un element activ al soluției arhitecturale. Influența profundă a vegetației asupra stării sufletești a cetățeanului și modului în care ea participă la dezvoltarea gustului pentru frumos al omului, de la vârsta cea mai fragedă justifică pe deplin preocupările celor ce se ocupă de urbanism și amenajarea teritoriului, de a o introduce acolo unde lipsește sau este puțin reprezentată.

De asemenea, ambianța sonoră specifică spațiilor plantate constituie o altă calitate decorativă a vegetației. Foșnetul frunzelor, cântecul păsărilor și alte șoapte ale vieții spațiilor verzi sunt o sursă de satisfacție, de încântare.

Oglinzile de apă, fântânile arteziene sau cascadele existente în spațiile verzi sporesc valențele lor estetice. Efectele decorative, amplificate de mișcarea apei, policromia surselor de lumină utilizate, amplitudinea, dinamismul și forma jeturilor de apă se răsfrâng asupra clădirilor învecinate, înfrumusețându-le.